

I Lunds landabok från 1536 är kyrkan upptagen. Skatter mm har angivits. Det fanns ingen prästgård.

1688 restaurerades Nösslinge kyrka. Hjälp erhöles från personer i andra socknar bl a Sällstorp. Kyrkan har reparerats 1808 och 1828. Inget är känt om dessa. Klockstapeln var från början öppen och byggdes av ekstockar från södra Polen 1709.

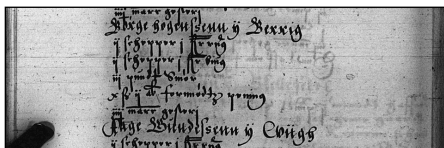
Spridning

Inom ca 100 km radie har 56 gravstenar med cirklar påträffats. Överlägset flest finns på kyrkogården till Nösslinge kyrka. Övriga kyrkor har endast en eller några få gravstenar. Gravstenarna kan förekomma inmurade i trappor eller ligga vid entréer på gårdar. Nuvarande placering är annorlunda än på 1800-talet.

Personerna

Kyrkböckerna som börjar 1712 upptar födda, döda och vigda personer. Mantalslängderna för Halland börjar 1674 och upptar boende på en gård. Jordeböckerna under dansk tid finns bevarade från 1596⁴. Domböcker från Himle häradsrätt finns från 1667. Britt-Marie Carlstedt pusslade ihop olika uppgifter och personhistorier skapades⁵. På gravstenarna nämns personer. Merparten av dessa går att återfinna.

4

5. Utdrag för gravsten 1480.15:

1480-15
1688-1704 Lars Svensson, död 1704
1688-1705 h ?Oler Börjesdotter f ca 1667, änka 1704,
änkan gift med Jon Gunnarsson

1705-1723 Joen Gunnesson f ca 1671, d 1746-07-19 75
år, 1723 svärfar, under barnen
1705-1722 h ?Oler Börjesdotter f ca 1667, 1728-02-17
död 61 år
+?s Nils Jönsson, 1712-06-20 död
+?s Lars Jönsson f 1712-04-06, 1714-06-02 död
1706-1708 d Börta (Larsdotter?) ff 1691, 1708 gift till
Mark
?d Ragnela Johnsdotter f ca 1706

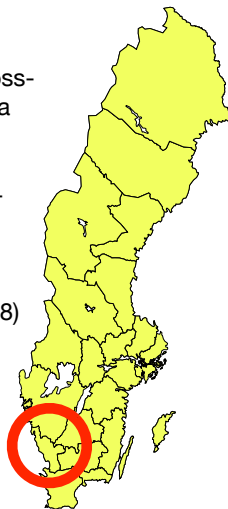
6. Uppgift på gravstenen 1480.15:

**HERVUNDER:HVILER:S:OLEA:BÖRES:
DOTER:MÖL
NARPAFSOM:17 FEBRIVS
IHS
1728**

**HERVNDER:HVILER:S:LARS:SVEN:S:I:
MÖLNARP:SOM
I:HER:SMND:DEN:17IANVAR:ANO
IHS
1704**

Referenser

Gamla gravstenar i Nösslinge med koncentriska cirklar, en översikt / Carlstedt Gunnar; Carlstedt Britt-Marie. - Nösslinge : Vaftrudner, 2014.- (Vaftrudner, ISSN 1650-2027; no 18) ISBN 91-89546-18-0

Nösslinge kyrka
Himledalens församling
Varbergs kommun

Gamla gravstenar i Nösslinge med koncentriska cirklar

Det finns 26 hela eller fragment av gamla mycket speciella gravstenar vid Nösslinge kyrka. Dessa är stora flata hällar. På dem finns inhugget några koncentriska cirklar. En text löper med start upptill, innanför den yttersta cirkeln, runt och inåt mot centrum. Texten har varierande utformning men är typisk:

**HERVNDER:HVILAR:SALIG:FÖRN
AMN:EFTERNAMN:I:GÅRD:SOM:I:
HERREN:AFSOMNA:DEN:DAG:MÅ
NAD IHS ANNO ÅR**

där det kursiverade är utbytt mot aktuella uppgifter.

Troligen är denna typ av gravsten en relik från senmedeltiden. Gravstenarna är från övergången mellan 1600 och 1700-tal.

Detaljer

Texten är skriven med början mellan de två yttersta ringarna och upptill. Den vindlar sig medurs. Då den gått ett varv fortsätter den inåt i nästa cirkel. I vissa få fall fortsätter den in i centrum. Radbyte kan ske mitt i ord.

Texten är generellt någorlunda lätt tydbar. På vissa stenar är delar av brutna varför all text inte finns. Vissa delar av stenar kan ha varit ute för

1

ett högt slitage. Där är texten utsudd.

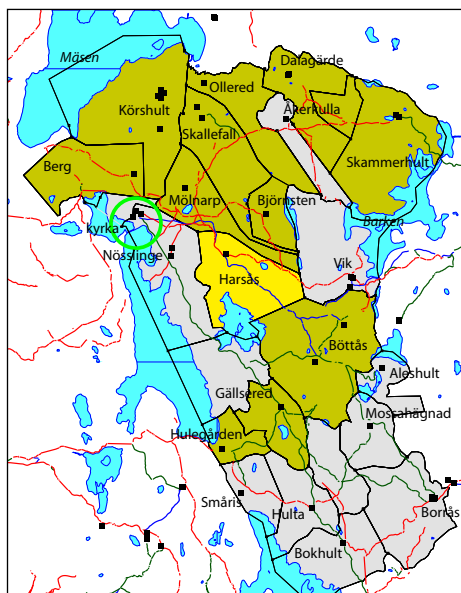
Texten är skriven med versaler. Bokstaven U är alltid ersatt med V. I några fall har bokstäverna speglats så att de är bakvända. Mellan ord finns kolon. Stavningen är inte alltid korrekt. Vissa bokstäver kan ha tappats.

Namnen är skrivna som i talspråk och på det sätt som de uttalats eller återgetts av 1600- och 1700-talets kyrkböcker mm. Efternamnet har angetts som ett patronymikon: *faderns förnamn* : S eller D, där S står för son och D dotter. Förkortningar finns: SALIG - S, HERREN - H, DEN - D.

Årtalen under aktuell tidsperiod anger normalt dagen för begravning. IHS är en del av beteckningen för Jesus på grekiska: IHSOYS.

På baksidan av stenarna kan förekomma 1 eller 2 Sankt Georgskors¹. I några få fall finns även dessa på framsidan. Sankt Georgskorset är gammalt och finns bl a på runstenar.

2

Enbart 10 av Nösslinge sockens 21 byar² finns bland gravstenarna.

Historia

Nösslinge var på den tiden en helt isolerad bygd med få förbindelser med omvärlden. Miljön var mycket långt ifrån vad som varit gängse på den tiden och vad man kan föreställa sig idag. Bygden har under flera tusen år sysslat med boskapsskötsel.

En gård bildades för ca 5.000 år sedan nära Skerte i Skällinge. Vid övergången till järnålder skapades ytterligare en gård vid Köleryd sydväst om Mäsen. Korna skulle nämligen beta i närheten och gå hem dagligen. Omfattande betesmark behövdes. Sådan fanns bl a vid Körshult² (fornsvenska för Kor-hult). Ett vägsystem^{2-rött/grönt} fanns till fåbodar. Vägar var 1,05 m breda och gick som

3

bl a terrasser och hålvägar. Hela Nösslinge och bitar av Källsjö öster om Barken blev skogsbetesmark. Där betade kor och svin. Fåbodar² fanns vid Åkerkulla, Vik, Böttås, Aleshult, Mossahägnad och Borås.

Under vikingatid infördes slätter. Vid fåbodarna odlades då hö som transporterades på vägsystemet till

huvudgården. Detta var ett besvärligt arbete som senare medförde utflyttning längs vägarna och till de höglänta betesmarkerna. Några av dessa gårdar var de gamla fåbodarna men även nya bildades. Marken lämpade sig för boskapsskötsel och knappast för odling. Järnåldersgården försvann.

På 1100-talet bildades socknar. Varje gård skulle ha väg till kyrkan. Den lades så att så lite ny väg som möjligt skulle behöva byggas. För Nösslinges del var det lämpligt att lägga kyrkan² i vägförgreningen från järnåldersgården längst väster ut i socknen.

De utflyttade gårdarna fortsatte leva under medeltid. Skatten betalades i smör enligt jordeböckerna. Spannmål och pengar var det ont om. Går-

darna hade troligen samma verksamhet som fåbodar i Norge haft. Några få gårdar bildades under 1600-talet då man börjat expandera med att införa odling

På grund av isoleringen överfördes mycket lite smitta mellan gårdarna. Demografin för människan anpassades därför. Barnadödligheten var lägre än på andra platser, dock ca 40%.

Kyrkan

När kyrkan byggdes är okänt. Huruvida det funnits flera generationer kyrkor är inte känt. I Valdemars jordebok finns en karta³ från 1277 där Nösslinge är upptagen.

På 1300-talet utgick en order om att lägga ned ett antal danska kyrkor. Nösslinge var en sådan. Kyrkan verkar dock ha överlevt.